HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א] בשה ואפי' מקצת שה רבנן סברי שה ואפי' מקצת שה ורבי אליעזר סבר שה ולא מקצת שה אמר רב פפא הלכך [א]לענין כסוי הדם [א]ומתנות לא משכחת אלא בצבי הבא על התיישה דבין לרבנן ובין לר' אליעזר מספקא להו אי חוששין לזרע האב או לא וקא מיפלגי בשה ואפילו מקצת שה לענין אותו ואת בנו משכחת לה בין בתייש הבא על הצבייה ובין בצבי הבא על התיישה בתייש הבא על הצבייה [ב]ולאיסורא דרבנן סברי דילמא חוששין לזרע האב שה ואפי' מקצת שה אמרינן ואסור ורבי אליעזר סבר נהי נמי דחוששין לזרע האב שה ואפילו מקצת שה לא אמרינן בצבי הבא על התיישה [ג]ולמלקות רבנן סברי נהי נמי דחוששין לזרע האב שה ואפילו מקצת שה אמרינן ומלקינן ליה ורבי אליעזר סבר איסורא איכא מלקות ליכא איסורא איכא דלמא אין חוששין לזרע האב והאי שה מעליא הוא מלקות ליכא דלמא חוששין לזרע האב ושה ואפילו מקצת שה לא אמרינן אמר רב יהודה [ב]כוי בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו בה חכמים אם מין בהמה היא אם מין חיה היא רב נחמן אמר כוי זה איל הבר כתנאי כוי זה איל הבר וי"א [ד]זה הבא מן התייש ומן הצבייה [ג]ר' יוסי אומר כוי בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו בה חכמים אם מין חיה אם מין בהמה רבן שמעון בן גמליאל אומר מין בהמה היא ושל בית [ד]דושאי היו מגדלין מהן עדרים עדרים אמר ר' זירא א"ר ספרא אמר רב המנונא [ה]הני עזי דבאלא כשרות לגבי מזבח סבר לה כי הא דאמר ר' יצחק [ה]עשר בהמות מנה הכתוב ותו לא והני מדלא קחשיב להו בהדי חיות ש"מ דעז נינהו מתקיף לה רב אחא בר יעקב ואימא [1]איל וצבי פרט כל בהמה כלל פרט וכלל נעשה כלל מוסף על הפרט איכא טובא אם כן כל הני פרטי למה לי מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא ודלמא מינא דאקו נינהו אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי ואמרי לה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי דלמא מינא דתאו או מינא דזמר נינהו אמר ליה רב חנן לרב אשי אמימר שרי תרבייהו בעא מיניה אבא בריה דרב מנימין בר חייא מרב הונא בר חייא הני עזי דבאלא מהו לגבי מזבח א"ל עד כאן לא פליגי רבי יוסי ורבנן אלא בשור הבר דתנן [ו]שור הבר מין בהמה הוא רבי יוסי אומר מין חיה דרבנן סברי מדמתרגמינן תורבלא מינא דבהמה הוא ור' יוסי סבר מדקא חשיב ליה בהדי חיות מינא דחיה הוא אבל הני דברי הכל מינא דעז נינהו מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא ודלמא מינא דאקו נינהו אמר ליה רבינא לרב אשי ודלמא מינא דתאו או מינא דזמר נינהו א"ל רב [א] נחמן לרב אשי אמימר שרי תרבייהו: כיצד השוחט וכו': אמר רבי אושעיא כולה מתניתין דלא כר' שמעון ממאי מדקא תני קדשים בחוץ הראשון חייב כרת ושניהם פסולים ושניהם סופגים את הארבעים מכדי שמעינן ליה לרבי שמעון דאמר [י]שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה

קמא

בשה ואפי' מקצת שה. וכדמפרש רב פפא ואזיל: **הילכך לענין כסוי הדם כו'.** כלומר הואיל ואוקימנא דלתרוייהו מספקא להו ובשה ואפילו מקצת שה פליגי: **לענין כסוי הדם.** דקתני אין שוחטין דמשמע ודאי חייב בכסוי ספק פטור ולענין מתנות דפליגי בה: **לא משכחת לה אלא בצבי הבא על התיישה וכו'.** והא דקתני אין שוחטין רבנן היא ומשום שמא חוששין וחייב בכסוי דאית להו צבי ואפי' מקצת צבי ושמא אין חוששין ופטור מן הכסוי דאפילו מקצת צבי ליכא דבתייש הבא על הצבייה ליכא לאוקומה דתיתוקם כרבנן דהא ודאי איכא מקצת צבי ולישחוט וליכסי לרבנן. ולרבי אליעזר ודאי הוה מצי לאוקמא בתייש הבא על הצבייה שמא חוששין וליכא אלא מקצת צבי ומקצת לית ליה ושמא אין חוששין וכוליה צבי הוא ובעי כסוי אבל ניחא ליה לאוקמא כדרבנן. ולענין מתנות נמי בצבי הבא על התיישה ולר"א פטור לגמרי דשמא חוששין וליכא אלא מקצת שה דאם ושה ואפי' מקצת שה לית ליה וכיון דמספקא לן המוציא מחבירו עליו הראיה וא"ל אייתי ראיה דאין חוששין וכוליה שה הוא ושקול ולרבנן חייב מיהא בחצי מתנות ממה נפשך דאי אין חוששין כוליה שה הוא ואי חוששין מקצת שיות דאם מיהא איכא ורבנן אית להו שה ואפילו מקצת שה ושקיל פלגא דשיות ואידך פלגא אימא ליה אייתי ראיה דאין חוששין וכוליה שה הוא ושקול. ובתייש הבא על הצבייה ליכא לאוקומיה דא"כ לרבנן נמי ליפטר דנהי נמי דאפי' מקצת שה אמרינן מי לימא לן דאיכא מקצת שה דלמא אין חוששין וכוליה צבי הוא המוציא מחבירו עליו הראיה: **לענין אותו ואת בנו משכחת לה.** לפלוגתייהו דלעיל בין בתייש כו': **בתייש הבא על הצבייה ולאיסורא.** בעלמא קאמרי רבנן דנוהג ואסור לשוחטה לנקבה הבאה מן התייש והצבייה עם בנה משום שמא חוששין ואיכא מקצת שה ורבנן אית להו מקצת שה אבל מלקות ליכא דשמא אין חוששין ואפילו מקצת שה ליכא הילכך הויא לה התראת ספק ולא שמה התראה ואין מלקות בלא התראה ולר"א מותר לכתחלה דא"נ חוששין ואיכא מקצת שה לית ליה מקצת שה: **נהי נמי דחוששין.** איכא מקצת שה דאם: **בריה בפני עצמה.** ולא מכלאי בהמה וחיה הוא בא דס"ל אין חיה מתעברת מבהמה ולא בהמה מחיה וה"נ אמרינן בב"ק (דף עח.). ומיהו רב יהודה לאו אליבא דר' אליעזר ורבנן נקט מילתא דאינהו ודאי סבירא להו דמכלאי בהמה וחיה הוא בא והכי נמי אמרינן [א] בב"ק חוץ מרבי אליעזר ומחלוקתו שהיו אומרים חיה מתעברת מבהמה: **איל הבר.** איל זכר הגדל ביערים: **בית דושאי.** משפחה נקראת על שם אביה: **עזי דבאלא.** עזי הלבנון. באלא יער: **כשרות לגבי מזבח.** דלאו חיות נינהו אלא בהמות: **עשר בהמות מנה הכתוב.** להיתר אכילה שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי ויחמור ואקו ודישון ותאו וזמר (דברים יד) ואין לנו עוד בהמה וחיה כשרה בעולם והשתא להנהו עזי דבאלא ליכא לספוקי שמא מין חיה הוא שלא הוזכרה כאן דהא תו ליכא ומדלא מנינהו להנך בהדי חיות ש"מ בכלל עז הן ועז בהמה הוא: **מתקיף לה רב אחא.** נהי נמי דאין עוד מין חיה שלא הוזכרה כאן אכתי מנא לך דמינא דעז הוא דלמא מינא דאקו נינהו ולא ידעינן מאי נינהו או תאו או זמר הנך דלא בקיאינן בהו ודלמא הני נינהו: **שרי תרבייהו.** לאכילה דס"ל חיות נינהו: **תאו מתרגמינן תורבאלא.** שור הלבנון: **אבל הני.** דלא מנינהו בהדי דברי הכל מין עז נינהו: **ר"ש שמעינן ליה.** במתניתין (לקמן דף פה.) שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה ולא מחייב עליה משום אותו ואת בנו דקתני ר' שמעון פוטר בשוחט שור הנסקל:

קמא

כוי בריה בפני עצמה היא. אמתניתין דכסוי הדם (לקמן פג:) קאי דתנן ונוהג בכוי מפני שהוא ספק ואין שוחטין אותו בי"ט ואם שחטו כו' ולא אכוי שנחלקו בו ר' אליעזר ורבנן קאי כדפירש בקונטרס: **ולא הכריעו בו חכמים אם מין בהמה או מין חיה.** וא"ת ולבדוק בסימנין דקרנים וי"ל דאפשר דלא היו יכולין לברר בקרניו שפיר אם חדודות וכרוכות יפה: **זה איל הבר.** וסבר רב נחמן ות"ק דברייתא שהוא ודאי חיה ושוחטים אותו בי"ט ומכסין דמו ופליגי אמתניתין (לקמן דף פג:) אבל אין לומר דלדידהו בהמה הוה דאם כן ת"ק היינו רשב"ג: **ודלמא מינא דתאו הוא.** וקסבר רב אחא דתאו מין חיה הוא כרבי יוסי דאמר בסמוך שור הבר מין חיה דאי כרבנן דאמרי מין בהמה הוא א"כ כי הוי נמי מין תאו הוי כשר לגבי מזבח: **מדחשיב ליה בהדי חיות ש"מ דחיה הוא.** משמע דאי לאו דחשיב ליה בהדי חיות הוי בהמה לכ"ע משום דנקרא שור וקשה קצת דאיל הבר הוי חיה כדפי' לעיל אף על גב דנקרא איל: [ז]**חולין בחוץ שניהם כשרים.** ס"ד דמיפסל שני משום לא תאכל כל תועבה כדאמר בפרק כל הבשר (לקמן דף קטו.): [ח]**הראשון חייב כרת ושניהם סופגין את הארבעים.** דלא כר' [ט]יצחק אתיא דאמר בפרק אלו הן הלוקין (מכות דף כג.) חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתם ועוד הוה מצי למתני חולין וקדשים בחוץ ובפנים וכן קדשים וחולין וחולין וקדשים בפנים ובחוץ וכן קדשים וחולין ואי בכל הני דתני יש חדוש איכא למימר דלא תנא להני משום דליכא בהו שום חדוש ואי ליכא חדוש בכל הני דתני נ"ל תני ושייר:

קדשים

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פ"ט מהל' בכורים הל"ה ועיין בכ"מ סמג עשין קמב טוש"ע יו"ד סי' סא סעי' יח:

ז ב ג מיי' פי"ב מהל' שחיטה הל' ח סמג לאוין קמט טוש"ע יו"ד סי' טז סעי' ח:

ח ד מיי' פ"א מהל' מאכלות אסורות הלכה יג:

ט ה מיי' שם הלכה ח:

ו מיי' שם [והלכה יב טוש"ע י"ד סימן כח סעיף ד וסימן פ סעיף ג]:

◆

שיטה מקובצת

[א] בשה ואפילו מקצת שה. נ"ב עי' תוס' לקמן דף פח ע"א:

◆

רבינו גרשום

אמר רב פפא הילכך לענין כסוי הדם. כוי אין שוחטין אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסין את דמו דמספקא להו ואזלינן לחומרא ולענין מתנות קא מיפלגי בשה אפי' מקצת שה: בתיש הבא על הצבייה לאיסורא. כלומר כיון דאמו צבייה איסורא איכא מלקות ליכא: (אלא איסורא היכא) בצבי הבא על התיישה ולמלקות כלומר כיון [דאמו] תיישה מלקות נמי איכא לרבנן: ושל בית רישאי מקום: עיזי דבלא אותו יער ששמו בלא: עשר בהמות מנה הכתוב שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי וגו' עשרה הן בין בהמות וחיות: ואיכא טובא. כלומר ואיכא טובא חיות: א"כ כל הני פרטי למה לי. כל הני פרטי איל וצבי ויחמור וגו' למה לי אלא מדמנה הני פרטי ש"מ דליכא חיות טהורות עוד: אמימר שרא תרבייהו כלומר דסבירא ליה דמין חיה הוא מדקא חשיב ליה בהדי חיות. כלומר דכתיב ותאו וזמר ומתרגמינן תורבלא: שני סופג את הארבעים

מסורת הש"ס

א) [לקמן קלב.], ב) [יומא עד: וש"נ], ג) [תוספתא בכורות פ"ב ה"ה], ד) [גי' הערוך רשאין], ה) סנהדרין כה: כלאים פ"ח מ"ו, ו) [לקמן פא. פה: כתובות לג. ב"ק עא. קדושין נז.], ז) [שייך במשנה לעיל עח.], ח) [שייך במשנה לעיל עח.], ט) [ע' מהרש"א],

◆

תורה אור השלם

1. אַיָּל וּצְבִי וְיַחְמוּר וְאַקּוֹ וְדִישֹׁן וּתְאוֹ וָזָמֶר: וְכָל בְּהֵמָה מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע שְׁתֵּי פְרָסוֹת מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ: דברים יד ה, ו

◆

גליון הש"ס

גמ' הני עיזי דבאלא. עי' סוכה די"ג ע"א תוד"ה משום:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ל רב חנן לרב אשי אמימר:

◆

הגהות מהר"י לנדא

[א] רש"י ד"ה ברי' בפ"ע כו' וה"נ אמרינן בב"ק עח ע"א ובבכורות ז ע"א כצ"ל:

◆

מוסף רש"י

שור הבר כו'. ופלוגתייהו לענין התרת חלבו וכסוי הדם (סנהדרין כה:). **שחיטה שאינה ראויה.** לאכילה, לא שמה שחיטה. וכל חיוב ואיסור הבא על ידי שחיטה אינו חל עליה (קדושין נח.).